

0+

*"Торо пиалан улыт яндар шўман-влак:
цуло Юмын уажыт" (Мф. 5:8).*

ШЎМ-ЧОН ЦЗОЛЫК

2013 ий, март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВΟΣЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 6-по (79) №, 2019-ий июнь

Иошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

ПЕШ СВЯТОЙ ТРОИЦЕ, ТАУ ТЫЛАНЕТ!

тропарь, 8-ше сем
**Мемнан Христос Юмына,
Тый моктымо улат, тунемшет-
шамычлан Святой Шўлышым
колтенат. Нуным кугу уш-акыланым
ыштен, уло тўням туныктенат.
Айдемым йўратыше Юмо,
тау Тыланет.**

**Святой Шўлышын мландымбаке волымыжо лўмеш пайрем
16 июньышто шуко еным храмлашке пога. Тудо ожно Иерусалимыште
лийше ик ўрыктарыше событий дене кылдалтын.
Тиде кечын апостол-влак ўмбаке Святой Шўлышын Волымым,
Пеш Святой Троице кечым, чыла черкыште пайремлат.
Ты пайрем Кугече эртымеке, 50-ше кечылан толеш, сандене
вес семынже эше тудым Витлыгече маныт.**

Мландымбаке, Христосын шке тунемшыж-влаклан
каласымыж семынак, Лыпландарыше Святой Шўлыш волен. Святой
Шўлыш апостол-влаклан Евангелийысе возымым тўня мучко
палдарашышт вийым да уш-акылым пуэн. Айста тыгай событийым
шарналтена: Сионысо кумалме верыш тыглай ен-влак, Христосын
лишыл тунемшыже-шамыч да Юмын Ава, пурен шогалыныт. Нуно
ўнышырак лийыныт да ўшанымашышт пенгыдыжак лийын огыл.
А тушеч йўршын вестўрлў, христиан вералан чот шогаш ямде улшо,
чыла тўрлў калыкым туныктен кертше, лектыныт. Ынде нуно чылалан
лўдде каласен кертыныт: «Ыресеш пудален сакыме Иисус – Юмын
Эргыже». Апостол-влак шке вачўмбакаш пеш кугу, кўлешан пашам,
Христослан да Тудын Черкыжлан служитлымашым, пышташ ямде
улшо лийыныт. Кузе нуно тыге вашталтыныт? Мо тунам лийын?
Юмын Ава ден апостол-влак Господьын Пылпомышко
чапландаралт нўлталтмыж деч вара Иерусалимыште лийыныт.

Умбакеже – 2-шо лаштыкыште.

Молитвам лудын, пўтым кучен, нуно шкеныштым Христосынак каласен кодымо Святой Шўлышым вашляш ямдылалтыныт. Да вучен шуктеныт – нунын ўмбак Святой Шўлыш волен. Пўлемыште улшо-влак лойгалтше тулйылмым ужыныт. Нуныжо кажне апостол ўмбаке посна воленыт да кажныжын чонышкыжак пуйто шынген пуреныт, уш-акылыштым волгалтареныт, Святой Шўлыш дене теменыт. Тиддеч вара чыланат Христос чынжымак ила, Тудо Утарыше да Юмын Эргыже маным ўшанаш тўнгалыныт (тидым Христос ондакак шуко гана ойлен). Ен-влак верч шуко орлыкым чытыше Юмын Эрге нерген пален налыныт. Ача, Эрге, Святой Шўлыш улмым – Святой Троицым – палаш тўнгалыныт. Тылеч вара апостол-влак ик татыште Святой Шўлыш дене темыныт да тымарте палыдыме тўрлў йот йылме дене мутланен мошташ тўнгалыныт. Тыге шуко калык Юмо да Утарыше Христосын туныктымыжым Иерусалим деч ўрдыжат пален налын. Апостол-влакын проповедьышт деч вара икымше кечыштак 3 тўжем наре ен тынеш пурен. Тиде кече Христиан Черкын шочмо кечыжлан шотлалтеш. Лач Святой Шўлыш волымылан кўра уло тўня мучко христиан туныктымаш шарлен.

Святой Шўлышын благодатьше черкылаште уло. Садланак ме черке, тудын таинствыж деч посна шкенам чоннам утарен огына керт. Илыш кызыт тугай, тўрлў кўлдымаш койыш озалана. Кажне ен илыме корныштыжо шўртнен камвозын кертеш. Шке вий дене гына тыгай илыш гыч лекташ неле. Но Утарышына ойлен: «...айдемылан тидым ышташ неле, а Юмо чыла кертеш». Уто-сите койышна деч эрнаш мыланна Святой Шўлыш полша, тидлан шкаланна пенгыдырак, ушан-шотанрак гына лийман. Тынеш пурымо годым миром шўрымў дене мемнан чонышкына Святой Шўлыш пура, но тудым арален гына огына мошто. Языканын кўргыштыжў Тудыжо аралалтынжат ок керт, лач волгыдо, яндар шўм-чонан айдеме

СВЯТОЙ ШЎЛЫШЛАН МОЛИТВА

**Пылпомышысо Кугыжа,
Чынлан туныктен
йывыртыктыше Шўлыш,
Тый чыла вере улат,
чыла ситарет, керек-
могай порылыкат Тый
дечет лектеш, илышым
Тый пуэт, кўргышкына
толын пурен иле, чыла
осал дечат мемнам
эрыкте, Поро Юмо,
мемнан чоннам утаре.**

чонышто гына ила.

Шерге иза-ака-влак! Куанле пайрем мемнан деке толын шуын! Иисус Христосын сўрымыжў почеш Святой Шўлыш ты тўняшке толын, мландым святитлен. Да Тудо курым мучко айдеме тукымлан эре полша... Тек кажнын шўмыштыжў Святой Шўлыш эреак лиеш да волгыдо ўшаным шочыкта. Вет лач тидланак Витлыгече пайрем мемнан дек толеш... Чапландарена Ачам, Эргым да Святой Шўлышым да каласена: «Пеш Святой Троице, тау Тыланет!.. Пеш Святой Троице, мемнам утаре!» Чыланамат пайрем дене саламлем, шерге родо-влак!

**Димитрий Солунский лўмеш черкын
настоятельже, тендам йўратыше
протоиерей Евгений БАКУТОВ.
Юлсер кундем.**

ПЫЛ ПОМЫШЫСО ЦАРИЦЕ ШКЕ ЛЕВЕДЫШЫЖ ЙЫМАКЕ ПОГЕН

Ежово селасе Мироносицкий монастырьште 12 да 14 майыште кугу пайрем службо-влак эртенят.

Миром кондышо ўдырамаш-влакын кечыштым палемдыме рушарнян, 12 майыште, игече пеш мотор ыле. Юмын литургийым Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн вўден. Тудын дене пырля Епархиальный управленийын секретарьже иеромонах Серафим (Пасанаев), монастырьын клирикше священник Михаил Лежнин, Москосо Данилов монастырьын насельникше игумен Гермоген (Ананьев) да Семеновко селасе храмын клирикше протоиакон Михаил Козловский служитленят. Монастырьын настоятельницаже игумения Варнава (Колчина), тысе ака-шўжар-влак, православный доброволец-шамыч, Озан оласе Александр Невский лўмеш храм гыч, Моско, Йошкар-Ола да тўрлў район гыч толшо паломник-влак пырля кумалыныт. Юмын литургий годым мурышо «Благовест» хорын кок группысо йочаже-влакым регент Татьяна Чернова ден Надежда Поздеева вуйлатеныт.

Службо деч вара крестный ход дене торасе памаш деке кайыме. Владыка Иоанн чыланам Юмын Аван Мироносицкий иконыж дене благословитлен да ўмбакына святитлыме вўдым шыжыктен. Монастырьыш пўртылмеке, тудын туныктен ойлымыжо кызытсе илышлан пешак келшен толшо ыле:

– Тачысе пайрем мыланна миноносице-влакым шарналтыме амал дене да тыгак чыла православный ўдырамашлан чын илаш тунемаш пуалтын. Старец Иоанн (Крестьянкин) ойлен: «Ўдырамаш-влак, Господь тыланда йўратымаш дене тич темше шўмым пуэн. Тиде шўм Господь велыш савырна да илышда миром кондышо ўдырамаш-влакын гаяк порылык дене темеш гын, те Господьын лишне гына огыл, а тендан коклаште улмыжым шижыда». Ончалза, кузе ме арам пашаш кычкалт пытенна. Евангелийыште ончыктымо «Марфа» мемнан деч «Мариям» поген налын, ме шке чонна нерген шоналташ она ярсе. Но Марфа ден Мария духовный гармонийыште лийшаш улыт: чоннам молитва ден паша иктўр авалтышаш. Тунам гына ўдырамашын чоныштыжо тыныс лиеш, пашаже куаным, а молитваже ласкалыкым конда. Господь тыланда йўратыше шўмым пуэн гын, теат шке лишылда-влакым Христосын йўратымашыж дене ырыктыза.

Миноносицкий монастырьын трапезныйыштыже мый пайрем службыш ўрдыж кундем гыч толшо ўдырамаш-влакын шке коклаштышт шыпак мутланыштым коллым. Иктыже мане: «Тынар шуко сай шижмаш чоным авалта, чыла тидым эше уш дене мучаш марте умылаш кўлеш». «Мыят тачысе кечым кужу жап шарнаш тўналам», – ешарыш весыже.

14 майыште, шочмо кундемнан тун святыныжым – чапланыше Мирносицкий (Царевококшайский) юмогам – мумылан 372 ий эртыме кечын, Ежово селасе монастырьште Юмын литургийым Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоанн да Волжск ден Шернурын епископшо Феофан вуденыт.

Пайрем службышто нунын дене пырля Марий митрополийын шуко клирикше, паломник ден православный доброволец, тыгак Йошкар-Оласе Сергей Радонежский лумеш православный гимназийын тунемшыже-влак лийыныт. Юмын литургий годым регент Татьяна Чернован вуйлатыме хор мурен.

Литургий деч вара чыла свяцество да кумалаш толшо-влак монастырь кундемыштак верланыше Иоанн Предтече лумеш святой источник деке крестный ход дене миеныт. Тушто вудым святитлыме молебн лийын. Митрополит Иоанн чылашт умбак святой вудым шыжыктен да Юмын Аван чудым ыштыше образше дене благословитлен. Пайрем дене саламлымыж годым тудо тыге каласен: *«Ылыж кынелше Христос кундемнам волгалтарен, Ме тидлан куанен йывыртена. Чудым ыштыше юмонажын тыште кончымыж дене Юмын Эн святой Аваже тиде верым Шкаланже ойырен налмыжым палдарен. Порым пуышо Шке омофоржо дене леведын, мемнан верч Шке шочшыж семын тырша, духовный да материальный илышлан мо кӱлешым пуа. Юмын Ава тышке толшо кажне еным лыпландара да ушанле шочшыжо лияш туныкта».*

Чапланыше юмогам мумо лумеш Мирносицкий лудмаш Йошкар-Оласе епархийыште тений кандашымше гана эртаралтын да Йошкар-Олам негызлымылан 435 ий теммылан полеклалтын.

Пайрем Йошкар-Олаште верланыше Православный рудерыште шуйнен, «Христиан просвещений да руш культур» маналтын. VIII епархиальный Мирносицкий лудмашым Высокопреосвященнейший митрополит Иоанн почын да каласен: «Христос дене ушнымаште йоратыме ача, иза-шольо да акаш-жар-влак. Таче ме Марий кундемлан поснак пиалан кечым, Юмын Аван «Мирносицкий» юмонажым мумо кечым, палемдена. Шке толмыш дене Тудо марий мландым висен да святой Русь дене иктеш ушен. Святой тынеш пурымашым налше у калык Тудын шочшыжо лийын. Тыгай калыкым Пылпомышысо Царице Шке йоратымашыже дене ырыкта. Юмын Эн яндар Аважын кончымо верыште кызыт Мирносицкий монастырь верланен. Тиде вер мыланна ойыртегалтше да святой, вет Юмын Аван леведышыж деке толын, ме Тудын деч кугу порылыкым налына.

Мирносицкий лудмашын Йошкар-Олам негызлымылан 435 ий теммылан полеклалтмыже тачысе пайрем дене келшен толеш, вет иконын кокымшо лумжӧ уло, тудо эше «Царевококшайский» маналтеш. Юмогам мумеке, тудым ончыч тысе соборный храмыш конденит, а вара Москош нангаенит.

Умбакыже – 5-ше лаштыкыште.

Ончылныжо кок ий кумалыныт, иконо деч лийше шуко чудо нерген летописьыш возен коденыт. Юмогам пörтылтмö деч ончыч кугыжа тудым ший да шергакан кÿ дене сорастарен, мумо вереш у монастырьым чонаш кÿштен. Юмын Эн яндар Аваже марий кундемысе калыкым Шке леведышыж йымаке налын. Йоча гай ару шÿм да кугу ÷шан дене толшо-влаклан тачат Тудо Шке паремдыме куатшым почеш. Ме шжеке тыгай порылыклан йöрышö да Тудын йöратыме Эргыжлан ÷шанле лийшаш улына. Тиде святой кечылаште Ылыж кынелше Утарышым моктен, ме Тудын Голгофысо ыресше воктене орланыше Аважым чапландарена».

Пайрем дене тыгак пагалыме уна-влак: Н.В. Адамова, А.А. Луничкин, И.Ю. Камаева, Л.А. Новоселова, М.Н. Швецов – саламленыт.

Волжск ден Шернурын епископшо владыка Феофан поро шомакым каласен: «Таче мемнам Пылпобышысо Царице Шке поген. Чылан пырля кумалын, ме Тудын аралтышыжым, Кÿшылсö Престол ончылно мемнан верч кумалмыжлан көра Юмын чаманымыжым йодынна. Мирносицкий лудмашыш толшо-шамычлан чон тыныслыкым, Юмын да Христос Черкын чапше лÿмеш кужун тыршаш пенгыде тазалыкым, куаным да чыла сай пашаштыда Юмын польшым уло кумылын тыланем. Илышда Юмын Эн яндар Аважын леведышыж йымалне порын шуйныжо».

Форумын темыж дене келшыше икмыняр докладым колыштво. XX курымышто марий калыкым христиан туныктымаш дене волгалтарыме нерген иеромонах Серафим (Пасанаев) ойлен. Царевококшайск олам негызлыше ең-влак да тунамсе жап ойырте

нерген В.М. Васильев лÿмеш МарНИИЯЛИ-н шанче пашаенже А.Г. Акшиков каласкален. XVII курымышто Царевококшайскыште храм-влакым чонымо нерген В.А. Попов радамлен. Йошкар-Олаште пытаргыш лу ий жапыште шукталтше археологий паша нерген П.С. Данилов палдарен да шуко фотосÿретым ончыктен.

Доклад-влак деч вара саламлымаш тÿналын. Марий кундемын епископшо священномученик Леонид лÿмеш III степенян медальым лукмо. Йошкар-Оласе епархийын тиде медальже дене владыка Иоанн, тыршен ыштыме пашаштым аклен, Н.Н. Гавриловам, А.А. Николаевам, А.В. Гаранинам палемден. Е.К. Сурковалан, Н.Н. Чалдышкинлан да Звенигово районысо Чакмарий школын туныктышо коллектившылан «Туныктышын нравственный подвигше верч» Российысе конкурсын дипломжым кучыктен.

Изира каныш деч вара Мирносицкий лудмаш тÿрлö направлений дене эртен. Преподобномученице кугу княгине Елисавета Федоровна лÿмеш сестричестве, Юмын Аван «Йÿын пытарыдыме Чаше» иконыжо лÿмеш айык илыш йÿла верч шогышо православный обществе, миссионер, библиотек пашам вÿдышö-влак да моло тÿрлö пöлкаштан мутланымашым йыргешке ÷стел йыр шуеныт. Мый «Марий кундемысе Православийын историйже да краеведений паша» секцийыште лийынам, тидын нерген журналыш гына огыл ик статьям, а тичмаш книгам возаш лиеш.

Самырык богослов-влакын лудмашышт 16 майыште Национальный президент школышто эртен.

А.ЧЕМЕКОВА.

Мӧнгыштӧ киет гын, тыгайым от уж!

Великорецкий крестный ходыш ик Вгана мийыше да тидеч вара тушко коштым чарныше ик енымат ом пале.

Икымше гана тиде корныш тарванымем шарналтем да шкаланем шке ӧрам. Паша жап ыле, отпуск марте эше тора, но чон корныш ӱжеш. Йоча-влак выпускной экзаменым сдатлат. Туге гынат Виче кундемыш тарванышым. Окса чӱдылан кӧра Киров велыш йолын ошкылым. Икымше кечын 70 наре менгым эртымек, 80 ияш шонго кува деке малаш пурышым. Эрлашыжым корнышто машина чарналтыш да район рӱдӧ марте нангайыш. Тушто палыме батюшка Николай деч благословенийым нальым, сандене корнем куштылемме гай чучо. Ик кутышым чуваш рвезе машинаж дене нангайыш, ик ырымат ыш нал.

Крестный ходым поктен шуын, умбакыже нунын дене пырля ошкылым. Ончылно кайыше-влакым яллаште пеш сайын вашлийыт, пукшат, йӱктат. Коло тӱжем дене ег кая гын, почеш кодшыжлан южгунам шокшо вӱдшат ок логал. Кумшо кечылан мыйынат вием пытыш. Великорецк деке миен шуам манын, ӱшанемат йомын ыле, но сакыр падырашым пуышт, кочкаш лийме шудымат икмыняр вере муым, кумылем кӱзыш, куатем ешаралте. Ик вере спортзалыште малышна. Нимогай команде лийын огыл гынат, эрдене эр чылан ик семын писын тарванышт. Тунам ояр кече ыле, нигӧнат жапым йомдарымыже шуын огыл.

Юмын да Николай Чудотворецын полшымышт дене мый тунам Великорецкыш веле огыл, мӧнгеш Кировыш шумешат крестный ход денак тольым, шуко сай еным вашлийым. Шукыштан тыште крестный ход мучашлалтын гын, мыйым ончылно адакат

корно вучен, вет кӱсеныштем ик ырат лийын огыл. Йӧра эше, ик ӱдырамаш мыланем 10 тенге оксам пуыш, тиде мыланем ола тӱр марте лекташ ситыш. ДПС пост марте йолын ошкылым, а тушто мемнан республик гыч шофӧр машинажым ачала ыле. Тудо мыйым пукшыш да попутный машинаш шынден колтыш. Тыге мый благословенийым налын кайыме Николай ачан илыме райцентрыш толын шуым. Тыште адак полыш лие.

Великорецк корным эртыше айдеме ик ий мучко тушко уэш каяш шонымаш дене ила. Чудо мо тиде але чудо огыл: кеч каптушто чот орлана, но тиде вашке мондалтеш, а чон тусо куаным чот шарна да тора корныш угыч ӱжеш. Кунамже кече чыташ лийдымын пелта, кунамже икмыняр шагат дене йӱр йӱреш. Кӱдырчан йӱр ден шолемынат чыташ пернен. Чодыра корно эреак «пӧлекым» ямдыла: йолчиемыш лавыра, ошма але шунрок пижеш, вӱд дене темше тӱрлӧ лакыже корнышто тичак. Кугу йӱр деч вара икана корным вӱдйогын авырен. Пӧръен-шамыч тунамак вончакым ышташ пижыч. Тиде куанле, но неле корнышко могай гына ег-влак огыт лек? Йочаже, кугыенже, черлыже, тазаже! Инвалид-влакат корныш лӱдде тарванат, вет палат: тыгай крестный ход годым полшаш ямде поро ег шуко лиеш. Икана мыят шӱртнен камвозым, но тунамак кок велым кок пӧръен мыйым нӧлтал шогалтыш. Тыгай ег-влаклан кузе таум от ыште?! Нимогай энгек ынже лий манын, эре молитвам лудман. Корнысо нелылыкым ончыде, шукынжо Николай Чудотворецлан акафистым але тӱрлӧ псаломым мурат, южышт молитвам лудын каят. Мӧнгыштӧ киет гын, уло чон дене Юмым тыге моктымым нигунамат от уж!

**Юмын кулжо Зоя.
Шернур район.**

«ХРИСТОСЛАН ӱШАНЫМАШЫН ВОЛГЫДЫЖО МАРИЙ КУНДЕМЫМ ВОЛГАЛТАРА!»

Тыгай лӱм дене тений 18-19 июнышто Морко посёлкышто Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн да Волжск ден Шернурын епископшо Феофанын благословитлымышт почеш Миссионер Погын эрта. Погын гыч материалым газетнан вес номерыштыже лудса.

29 июнь – преподобный Моисей Оптинскийын кечыже ЮМО ОНЧЫЛНО ШОГЕН

Эр службыш архимандрит Моисей кечым кодыде коштын, молыланат ойлен: «Утренняя – молитвалан эн сай жап». Пеленже лийше иеромонах Моисейланат тыгак күштен: «Эр службыш толмо дене шкенам Юмылан тичмашнек пуэна».

Эр службыш да Юмын литургийыш веле огыл, кас службышкат старец кечым кодыде коштын. Пеш күлешан паша веле юггунам тыгай службо деч коранден. Черкыште ик верыште тарваныде шоген, чётко почеш Иисусын молитважым лудын.

Архимандрит Моисей пелен кужу жап пономарьлан тыршыше Феодосий каласкален:

«Икана черке көргыштö ачалкалыме деч вара мый архимандритын шогымо верысе перилышке изи пудам пыштенам да монденам. А тиде перилым изиш тукет гын, пуда камвозеш веле. Жап эртымеке, мый тиде пудам пыштыме верешемак муым да шоналтышым: «Архимандрит ача теве кузе черкыште шога, нигушкат ок тукнö, ок энгерте. Мый гын йолем вашталтылын шогем, пырдыжышкат энгертен кертам. Тудо гын чынжымак Юмо ончылно шога».

Моисей ача, черкыш пурymeке, öрдыжкö ончалде ошкеда, службо жапыште тöр шога, лудмым, мурымым колыштеш, чёткыжым парняж дене коштыкта, юггунамже шинчажымат петыра.

Икана архимандрит Моисейын унаже-влак лийыныт, кугурак пöлемыште мутланен шинченыт. Тиде жапыште нужна ўдырамаш пурен, кидешыже күпчыкым кучен. Моисей ача ўдырамаш деч йодын:

- Мо тылат күлеш?

- Батюшка! Полшыза мылам, тиде күпчыкым налза, мөнгыштö йочам-шамыч шужен шинчат.

- Мыняреш ужалет?

- Тенгеат пеле.

- Тиде шерге, тенгем нал, - тыгай мут дене Моисей ача вич тенгеаш оксам ўдырамашын кидышкыже кучыктен. Ужалыше, тауштен, лектын каен. Архимандрит ача унаже-влак деке савырнен гына шуктен,

ўдырамаш, пуымо оксам кудывечыште ужын, мөнгеш пурен:

- Батюшка, те йонылыш лийында.

- Кай, кай. Мый ойлышым тылат, кугурак акшым ок шого.

Ўдырамаш нимолан öрын лектын каен, а уна-влак ик тенгем веле колыныт.

Тыге шуко гана Моисей ача ег деч шыпак поро пашам ыштен.

**«Православный календарь» гыч
Лидия Алпаева келыштарен.**

Шарача кундемыште – порым кондышо чан

15 май, Александрийын архиепископшо святитель Афанасий Великийым шарныме кече, Волжский район У Порат селасе кугун орланыше Димитрий Солунский лүмеш черкын прихожанже-влаклан пеш куанле лие: колоколныйш эн кугу чаным нöлтальыч.

Пашаен-влакын ыштыш-кучышыштым ончен, йывыртен шогышна. Кажныже шке пашажым пеш раш пален. Автокран 230 килограмм нелытан чаным, черке пырдыжыш тукыде, ювелир пашам шуктымо семын нöлтале. Тиде жапыштак купол йымалне эше икмыняр ег у чанлан верым ямдылен: кужу жап йонген кечыше тошто чаным пеш арун коранден.

Чыла чан Юмын полшымо дене шке вержым налын. Ынде ме черкын виян, нугыдо да кугешнен йонгалтше йүкшым куанен колына. Тек тиде йүк калыкым молитва деке ўжеш, тек, тудым колын, кажныжын, черкыш толын, шкеж да лишыл енге-влак верч Юмылан кумалаш кумылжо лектеш. Тек чан йүкым колыштшын көргö шижмашыжым Юмо күшкырак нöлта, ўшанжым пенгыдемда, а чан йүк Юмын порылыкшым тудлан ешара.

Юмылан тау!

**Денис Смирнов,
черке звонарь.**

Мыйым ит покто!

Кугу Отечественный сар годым Каунас Колаште еврей-влаклан ыштыме геттошто шуко еным пытареныт. 1941 ий 28 октябрьште лу тўжем наре еным пуштыныт. Ик кечын фашист ден полицай-влак чыла йочам лўйкаленыт. Пўртла гыч нуным сылне семым йонгалтарыме дене ондален луктыныт. Кўм авашт колтен огыл гын, нуным авашт ончылнак пуштыныт. Вара ик жап тыште шып лийын.

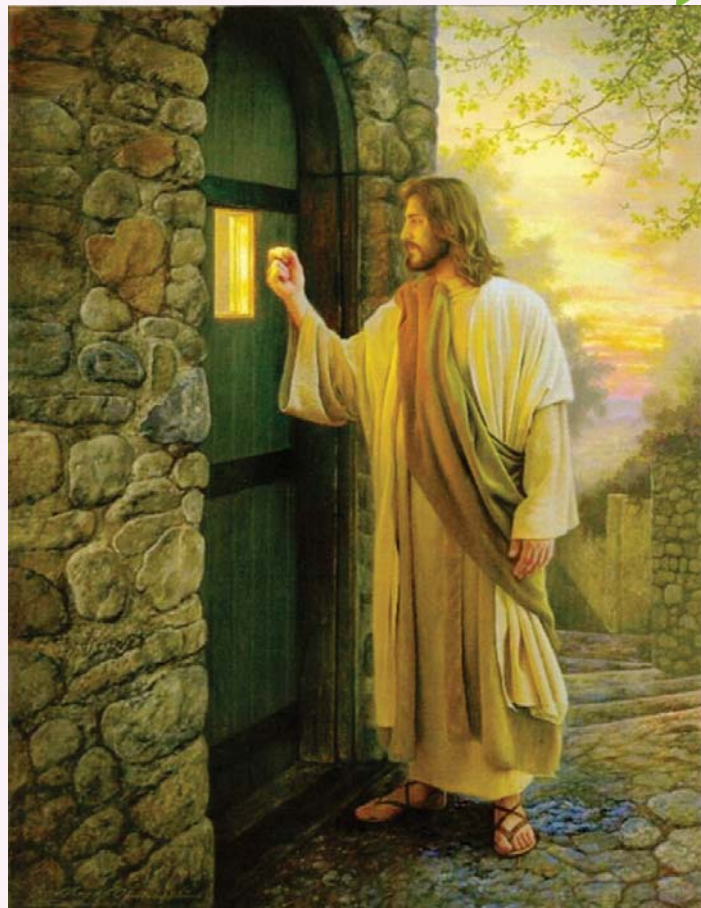
1943 ийыште ег-влакым угыч пытараш тўналыныт. Ик тыгай пуштедымаш годым кугу лаке тўрыштў чара шогышо 30 ияшрак пўрѐен полицай-влакын лўйкалаш тўналмекышт вигак лакыш тўрштен. Умбакеже колышо да сусыргышо шуко ег йоген. Нунын йымалан пызырналт колаш огыл манын, тудо лўдыж дене лаке гыч лекташ тўчен. Лаке тўрыштў кийыше пырням руалтымыжым ужын, полицай тудын кок кидшыMAT штык дене шураалтен. Корштымо дене кидшым мучыштен, самырык пўрѐен уэш лакыш камвозын, йўд марте тушто киен. А колтен шудымо ег-влак лакыште тугак кечкыжыныт, тарванылыныт.

Иўдым ты пўрѐен лаке гыч лектын кертын, тул коймо велыш уло вийжым поген ошкылын, ик хutoryш логалын. Кудывечыште кандыраш кошташ сакыме простыньым ужын, чара капшым вўдылын. Лўдынрак тўкалтымыжлан омсам самырык ўдырамаш почын. Пўрѐен, омсалондемым вончен, янакыш энертен шогалын да эркын пелештен: «Утарыза мыйым». Удырамаш лўдын: «Кай тышеч, тыйым муыт гын, мыйымат, йочам-шамычыMAT пуштыт. Кушеч толынат, тушкак кай!»

Тудын ўмбакеже сўрвален ончен, рвезе уэш йодын: «Мыйым ит покто!» Удырамаш вуйжым рўзалтен: «Кай тышеч!» Тыгодым вес пўлем гыч ошалге изи ўдыр куржын лектын. Вўр дене амырген пытыше, ош простынь дене вўдылалтше да сусыр кидан пўрѐенным ужын, тудо аважем йолжо гыч ондалын, шинчашкыже ончен: «Авай, тудым ит покто! Тиде вет мемнан Юмына, Господь Иисус Христос!»

Изи ўдыржў деч тыгай мутым колмеке, ўдырамаш ончыч нимом ышташ ўрын, вара тудынат шўмжў пушкыдемын. Сусыргышо пўрѐенным нуно пареммыж марте шылтен ашненыт. Вара тудо партизан-шамыч деке ушнен. Колымаш деч нигогай лўдмашыже лийын огыл, сандене тидлан шукын ўрыныт. Кугу сар мучашлалтме лишан тудын ўмыржў кўрылтын.

Сар годым аважем сўрвалыше ошалге изи ўдырым мый 1988 ийыште Каунас олаште вашлийынам. Тунам тудо витле ияш

лийын. Каласкалымыжым колыштын, могыр коваштем шергылтын. Тудлан ўшаныде, шке шонымашем ойленам: «Конешне, тендан деке толын лекше самырык айдеме чот орланыше, вўр дене амырген пытыше лийын, кок кидшат сусыргышо, шкеже ош простынь дене вўдылалтше, сандене те тудым Иисус Христослан шотленда. Вет тунам те эше пеш изи лийында».

А тудо ўмбакем тўткын ончалын да лыжган пелештен: «Мый тыланда чыным ойлем, а те мыйым умылен ода керт. Тиде чынжымак Иисус Христос лийын!»

Мыят ынде ўшанаш тыршем. Вет каласыме: «Тендам порын вашлийше Мыйымат порын вашлиеш, а Мыйым порын вашлийше Мыйым КолтышыMAT порын вашлиеш. Тыланда чынак ойлем: кў нине изирак-влак кокла гыч иктыжлан, тудо Мыйын тунемшем улмылан веле, корка йўштў вўдым йўаш пуа гынат, суапым налде ок код» (Матф. 10:40-42).

А йоча-влак нерген эше каласыме: «Шекланыза, нине изирак-влак кокла гыч чыланыштыMAT пагалыза. Тыланда ойлем: пылпомышто нунын Суксышт Пылпомышысо Ачамын чурийжым эреак ужын шогат (Мф. 18:10).

Евгений Ройзман.

Вашлиймаш

Кажне ең илыме курымыштыжо кеч ик гана Юмо дене вашлиеш. Тыгай вашлиймашым тудо «чудо» манеш.

Лучко ияш улмем годым ик кечын авам дене олыкышто шудым погенна. Иур йурын эртыш, кече ончале. Авам трук кычкырал колтыш. Мыйже шонанпылын ик йолыштыжо шогем улмаш: кидем, шургем, вургемем иканаште түрлө түс дене чиялалтыныт. Авам тунам каласыш: «Тый Юмылан йорышо айдеме улат». Кызыт илыш корнем радамлем да улылем: Юмо чынжымак мылам шуко чытен лекшашым, шотлен пытарыдыме ойгым, түрлө черым да тиддене пырля кугу пиалым, нимучашдыме йоратымашым пөлеклен.

Иктаж 35 ияшем годым вuem чот корштен. Врак-влак полшен кертын огытыл. Тыге мый Иоанн ача деке логалыым. Тудо ласкан ончале да каласыш: «Вуй корштымем чытен лектат гын, тылат могай сай венец лиеш». «Мылам нимогай венецат огеш күл, вuem гына ынже коршто», – манам. Тудо молитва дене вuem эмлен колтыш. Таче кечынат илем.

2003 ийыште Крешене кастене Йошкар-Ола гыч мөнгө пörтылынам. Тунам 30 градус утла йушто шоген. Памар марте Казаньш кайыше автобус кондыш. Ялышкем эше ныл менгым йолын пурыман ыле. Пасу покшелсе күкшакаш күзен шуымат, тетла йолем тарватенат ом керт, чот кылменам. А күшно шудыр-влак марий ватын сунлан чийыме шийже гай чолгыжыныт. Тыгай пич тымык жапыште эрвел могырыш савырнен шогалымам, Юмын кидыш чоным пуымо молитвам лудаш тунгалыым. Святой Николай Чудотворецым сөрвалышым. Чонемлан тыгай ласка, каньыле лие, пеленем Юмын улмыжым ушем дене веле огыл, уло капем дене шижым. Иктаж вич минут гыч уазик толын шогале. Шофёр мыйым, туншым, пу комыла семын нолтен, кабиныш шындыш, кушто илыдем йодо. Мөнгө намиен, ешем кидыш кучыктен кодыш. Лумжым гына йодын шуктышым. «Николай улам», – мане.

Дивеевыште икымше гана лиймемлан шуко ий эртен. Эр Литургий деч вара тенгылыш каналташ шинчым. Тиде жапыште мый декем шем вургемым чийыше удырамаш толыа, кидешыже икмынар курчакым кучен, да мылаам кумалаш тунале. Мый öрын тörшен кынальым. Тудо курчак-влаккан чыла языкем ойлен ончыктыш. Удырамашын лумжым гына йодын шуктышым, ала-куш йомо. Теве Юмо

кузе шинчам почеш. Нине языкшым языкланат шотлен омыл, вет чылан тыге иленна. Яндар чон нерген умыленжат омыл. Тау Юмылан!

Илышыштем шуко йочам туныктенам, монастырьлашке коштыктенам. Икана май мучаште Седмиезерный монастырьш миенна. Службышто шогенна, вара Авраам ача экскурсийым эртарыш, святой Гавриил нерген каласкалыш. Тиде жапыште ик тунемшын чурийже ошеме, ушыжым йомдарен, святой Гавриилын ракыже воктеке камвозо. Авраам ача умбакыже святой вудым шавалтыш да, молитвам лудын, удырым ылыжтыш. Чыла йоча öрын ончен. Умбакыже схимник лекте да черке покшелне службым эртарыш. Ончыч рвезе-влак йырже пörдыч, вара удыр-шамычат йырже чумыргышт. «Мо тыгай? – манит, – Схимникын вургем йымалныже ош пыстылан кок шулдыр коеш?» Мыят чот онченам, но нимом ужын омыл. Авраам ача умылтарыш. «Яндар чонан икшыве-влак гына тыгайым ужын кертят», – мане. Вара мемнам тамлын пукшышт, монах-влак святой источникыш ужатышт. Йочам-влак молитвам чот мурен кайышт, садлан монах-влакын йолышт мландыш түкнен огыл, манит, тыге ошкеденят. Тиде йушто вудан памашыште мый иктаж шагат шогенам, вет кажне йоча 3-5 гана йуштылын. Тушеч мый ий моклака гай лектынам, но черланен омыл. Тау Юмылан!

Нылымше сентябрьште, Раифысе Грузинский Юмын Аван пайрем кечыжлан, архиерейский службо ыле, вара молебным эртарышт. Калык шукылан көра мый öрдыжтырак шогенам. Юмын Авам шупшалше-влак мылам раш койыныт. Мурызо-влак Юмын Авалан акафистым сылнын йонгалтарыныт, кажне мушто чоныш шынен пурен. А ең-влак черет дене юмонам шупшалыныт. Трук бырлоп камвочмо йук шоктыш. Чылан öрын ончена. Ик илалше удырамаш юмона деке күзен огеш керт, тудым ала-могай вий пырдыжыш налын шуа. Ошкеденат күзен ыш керт, нушкынат күзаш төчыш, но Юмын Ава шкеж деке лишемаш тудлан ыш пу. Удырамаш черке гыч уло йурын мугырен шортын лектын куржо. Самырыкракше шортикым, майкым чийыше ылыч гынат, Юмын Ава иктымат ыш шукал, чылаштым йоратен, шыматен, лыпландарен колтыш. Тыгай годым гына улылет, кузе Юмо, Тудын Эн Святой Аваже да чыла святой-влак мемнан йодмынам ужын-колын шогат. Илышыште мо мыланна күлмым нуно гына палат.

А ме языкан уш-акылна дене күлдымашым шуко йодына. Теве ик удырамашын кандаш икшывыже лийын. Нунылан шуко кочкаш шолташыже, күмыж-совлам мушкашыже, түрлө лавырам эрыкташыже логалын. Умыр мучко тыгай пашам ыштен ярнен, вийжат шагалемиын, садлан чон нелыж дене Юмо деч кеч 10 ийым канен илаш йодын. Юмо йодмашым тунамак шуктен. Лач 10 ий тиде удырамаш, тарванен кертде койкышто «канен» киен. Кузе кочкаш шолтат, лавырам эрыктат, шинчаж дене ончен. Юмо деч күлдымым йодмыжлан шуко öкынен шортын. Колымыж деч ончыч шочшыжовлаклан тыге каласен: «Юмылан тауштен ылыза, Тудын Законжо почеш илаш тунемыда гын, мо күлешым Тудо шке пуа, нимучашдыме пиалым пөлекла».

Тау Юмылан!

Вера НИКОЛАЕВА.

**«Мучаш марте
чытыше утаралтеш»
(Мф. 24:13).**

**Колымыш деч ончыч ава воктекеже
эргыжым ўжын да каласен:**

– Мый тыйым пеш орланен ыштенам. Илыше кодат гын, кушкын шумекет тыйым Кугу Кугыжалан служитлаш пуаш сөренам. Теве ынде сөрымем шукташ жап шуын.

– Мый мом ыштышаш улам? – йодын рвезе.

– Тыланет Кугу Кугыжа дека службыш каяш күлеш. Тиде тора корно орыктарыше чодыра гоч эрта, тушто тыйым түрлө алгаштарымаш да ужын шукташ лийдыме шуко вапш вучат. Лүдыкшө чодыра вошт лекташ тыланет неле лиеш, арален налшат, полшышат ок лий. Тушто кеч-могай нелылык вашлиялтеш гынат, мыйын тиде шомакем ит моңдо, эре шарне: «Чыла чыте, эргым, да илаш тўналат!»

Аважын сөрымжым шукташ рвезе корныш тарванен. Чодыраште тудын шинчажлан түрлө сүрет-влак кончаш тўгалыныт. Теве сылне деч сылне ўдыр-влак тудын дека пижедылыт, шкешт дека ўжит. Мландымбалне шөртньö ден шергакан кү йылгыж кият, шинчам йымыктарат. Чапле имньым кычкыман колеснице дене кудалыштше виян еңшамыч шке верышкышт шогалаш темлат. Но эрге аважын каласыме мутшым шарнен да кыртменаң ончыко ошкылын.

Ужеш: ваштарешыже тушман войска писын лишемеш, пикш умдо-влак шўшкен эртат, имне-влак тошкен кодышаш гай төрген толыт. «Чыла чыте, эргым, да илаш тўналат!» шома-кым шарнен, рвезе лүдде ончыко каен. Лүдыктышö кончымаш тунамак тўтырала шаланен.

Курык вуйышто волгалтше ўжара Кугу Кугыжан полатше лишне улмо нерген

шижтарен гынат, рвезын ўмбакеже ынде шучко деч шучко ир янлык-влак кержалтыныт. Кўчышт дене нуно тудын капшым удыренит, чурийышкыже шакше пушан тулым пўргеныт. Сусыр верла гыч вўр йоген, но рвезе садак аважын мутшым шарнен: «Чыла чыте, эргым, да илаш тўналат!»

Колымышын озаже Азыренын тўткын ончымыжым ужын, рвезе икмыняр жаплан лушкыдемын да йөрлын. «Колымыш теве шинчашкемак онча, тыште ынде могай илыш лийын кертеш?» – өпкеленрак шоналтен гына шуктен, шучко янлык-влак тунамак йывыртен урмыжалыныт. Пытартыш куатшым поген, рвезе пыкшеак кыненын, лўнген-лўнген, ончыко икмыняр ошкылым ыштен...

Но мо тыгай? Рвезе шкенжым Кугу Кугыжан өндальышыштыже шижын! Самырык еңын толмышым Тудо шукертсек вучен да Шке лишылже-влак дене пырля порын вашлияш лектын.

Рвезын чыла сусыржо тунамак паремыныт, пуйто нуно лийынат огытыл. Чоныштыжо гын мут дене каласен мошташ лийдыме куан чўккен.

– Мый Илыш улам, тыят, лүддымö рвезе, тиде илыш дене илаш тўналат! – йывыртен ойлен тудлан Кугу Кугыжа.

Рвезым Тудо эргылыкеш налын да Шке полатышкыже илаш пуртен. Кугу Кугыжалан самырык рвезе ўмыржö мучко ўшанлын служитлен. Йöратыме аважым шарнен, шкенжын шөртньö авыртышешыже возен шынден: «Чыла чыте, эргым, да илаш тўналат!» Вет каласыме: «Мучаш марте чытыше утаралтеш» (Мф. 24:13).

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК"

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организации.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 3.06.2019 ий. 0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Принтекс» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Карл Либкнехт урем, 71 "А" пöрт.

Редакцийын да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.
тел.: (88362) 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru
Редакционный советым вуйлатыше: Н.В. Чузаев.

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов. Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөңгеш огыт колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**

ИЮНЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	3	10	17	24
ВТ	4	11	18	25
СР	5	12	19	26
ЧТ	6	13	20	27
ПТ	7	14	21	28
СБ	1	8	15	22
ВС	2	9	16	23
				30

7	- праздники двенадцатые	8	- дни строго поста
14	- праздники великие		- трапеза без мяса
8	- сплоские седмицы		- разрешение на рыбу
10	- дни поминовения усопших		- разреш. на раст. масло
14	- дни постные		- разрешение на вино
			- разрешение на икру рыбы

1 – Благоверный кугу князь Димитрий Донской ден кугу княгиня Евдокия кечышт.

2 – Москван да уло Российын святительже Алексейын, чудым ыштышын, кечыже.

3 – Юмын Аван Владимирский иконыжын кечыже.

Апостол-влак дене төр улшо Константин ден Еленан кечышт.

5 – Ростовын святительже

Леонтийын кечыже.

6 – Господын Пылпомышко Чапландаралт нөлталтмыже.

Петербургысо поро пиалан Ксения аванан кечыже.

7 – Христос ончыч Толшо святой пророк Иоаннын вуй-жым кумшо гана мумо кече.

8 – Преподобный Варлаам Хутынскийн кечыже.

9 – Чын ылыше исповедник Иоанн Русскийын кечыже.

11 – Крымысе святитель Лукан кечыже.

14 – Чын ылыше святой Иоанн Кронштадтскийын кечыже.

15 – Троице шуматкече. Колышо-влакым уштымыш.

16 – Святой Троице пайрем.

17 – Святой Шүлыш кече.

18 – Марий кундемысе священномученик Николай Рюриковын кечыже.

21 – Кугун орланыше

Феодор Стратилатын кечыже.

22 – Преподобный Кирилл Белоезерский ден Москвасе чын ылыше Алексейын кечышт.

24 – Юмын Аван «Достоинство» («Милующая») иконыжын кечыже.

Петр ден Павел апостол-влак лүмеш пүтө тунгалтыш.

27 – Киевысе священномученик Владимирын кечыже. Дивеевысе святой-влакын погынышт.

28 – Чудым ыштыше святитель Ионын, Москва ден уло Российын митрополитшын, да святитель Михаилаын, Киевын икымше митрополитшын, кечышт.

29 – Преподобный Тихон Медынскийн да святитель Феофан Затворникын кечышт.

30 – Руш мландыште волгалтше чыла святойын кечыже.

САЛАТ-ВЛАК

КЕНЕЖ КОЧКЫШ

Кенежым витаминан кочкышым ут-ларак кочкаш йөн уло. Мутлан, эм-шудо-влакым салатыш пышташ гын, пеш пайдале. Икмынар рецептым тыландат темлена.

ТҮРЛЕМШУДАН

Кұлыт: 150 г түрлемшудо (подорожник) лышташ, 100 г шыл але кеч-могай колбаса, 1 шолтымо муно, 20 г хрен, 25 г ужар шоган, шинчал, майонез, укроп, петрушко.

Түрлемшудо лышташым, колбасам, муным, ужар шоганым тыгыдын пүчкедыза, төр-кеш хреным нүжыза. Тамже дене шинчалым шавалтыза, майонезым пыштыза, пырля ва-рыза. Умбадынже укроп да петрушко дене сорастарыза.

ПЕЛЕДЫШАН

Кұлыт: 2 кугу совла тыгыдемдыме календула пеледыш (вес семынже «ноготки» манит), 2 свежа кияр, 2 кугу совла падыштыме ужар шоган, 1 шолтымо муно, 2 кугу совла ўмбал, 1 кугу совла тыгыдемдыме ужар укроп, шинчал.

Киярым вичкыжын да кужу кутышын пүчкедыза, тушко пеледышым, ужар шоганым, укропым, ўмбалым, шинчалым пыштыза да варыза. Шолтымо муно дене сорастарыза. Көлан кузе келша, муным туге пүчкеден кер-теш (чуякан, кубик семын але тыртышын).

ШИНЧАЛАНШУДАН

Кұлыт: 2 вуй календула пеледыш, 200 г шинчаланшудо, пел стакан грецкий пүкш, 2 изи совла мүй, 4 кугу совла шке таман нөшмүй (рафинироватлыдыме).

Шинчаланшудым тыгыдын пүчкедыза, пүкшым тыгыдемдыза, мүйым да нөшмүйым пыштен, пырля варыза. Умбадынже тыгыдемдыме календула пеледышым шавалтыза.

Куанен чиялтена

ПОРО ШОМАК

Эн ончыч лийын шомак,
Куатле, пеш поро улмаш.
Чын, лийын огыл йомак
Тўналтышдыме ик Юмынак.

Шерге пеш кажне енлан
Шомак почеш шочшо тўня.
Пўрышō пўрен кажнылан
Мутланаш сай шомак дене гына.

Шочмо вершōрым, пўртўсым
Сылне мут ден(е) мокталташ.
Ойгыш, туткарыш логалшым
Поро мут ден(е) шыматаш.

Писе пеш вийже шомакын:
Полшен кертеш йодшылан.
Эрдене, кастен, кажне кечын
Кумал мучашдымын Юмылан.

Мария Яковлева.
Арын селасе Иисус Христосын
Шочмыжо лўмеш храм пеленысе
«Пырче» рушарня школ.

Медведево район Пурсанур (Кузнецово) селасе Владимирский Юмын Ава лўмеш черкын приходыштыжо Кугече пайремлан пōлеклалтше мероприятий-влак лийыныт.

Нунын кокла гыч иктыже – «Кугече полыш» акций. Тудо приходысо шуко шочшан еш-влаклан полыш семын эртаралтеш. Тушко ынде икмыняр ий уло села ушна. Кевытлаште лўмын шындыме атылашке тўрлō кочкыш сатум оптат, а черкыште верандыме яшлыкыш оксам кертме семын погат. Тений шуко шочшан шым ешлан трапезныйште пайрем касым эртарыме, пайрем чес дене сийлыме, акцияштыште погымо сатум да шийвундым пуымо. А йоча-влаклан шере пōлекым кучыктымо. Приходын настоятельже Василий ача чылашт денат чон почын мутланен, пайрем дене уло кумылын саламлен. Социальный полыш пашам виктарен колташ Василий ачалан прихожанка Г.П. Лямина полшен шога.

Пурсанур селасе йочасадат ордыжеш кодын огыл. Тыште Кугече пайремым эртарымаш поро йўлашке савырнен шуктен. Тений «Конёк-Горбунок» группыш кошшто икшыве-влак тўрлō куштымашым ончыктыныт, почеламутым, шошо да Кугече пайрем

нерген муро-влакым сылнын йонгалтареныт. Изирак сценкымат модыныт. А чевер муно дене эртарыме модыш-шамыч кажне йочан кумылжым нōлталыныт.

Пайрем концертым вўдышō воспитатель Е.И. Волкова йоча да ончаш толшо ача-ава-влакым Кугече пайремын историйже дене палдарен.

Кугече пайрем йырваш ала-могай юзо вашталтышым пурта: пўртўс ылыж помыжалтеш, айдемын чоныштыжо куан кумыл илана. Чон ваш-ваш полшаш, икте-весылан порым ышташ ўжеш. Тек тиде шижмаш идалык мучко, вес Кугече пайрем толмеш огеш йом. Айста Юмын жаплен, тудын кўштымыжым шукташ тыршен илаш тўналына.

Елена ВОЛКОВА.